

[Agneta Laustsen]

førelsen af socialindkomsten. Der står også, som ministeren helt rigtigt siger, og som vi også alle sammen har vidst, selvfølgelig, at det skal resultere i lovforslag. Men det siger intet om, hvad et sådant lovforslag kommer til at indeholde. Derfor synes jeg nok, man må kunne forstå, at ingen af os, der på mandag skal debattere forslaget om socialindkomst, har kunnet gøre det på grundlag af betænkningen, for lovforslaget er blevet affattet, efter at ministeren har haft et nyt udvalgsarbejde, og efter at de praktiske muligheder er belyst i dette udvalgsarbejde. Det kunne jo godt tænkes, at det havde vist sig umuligt at foreslå mange af de ting, som redigeringen omhandler. Det er også muligt, at man i den mellemliggende tid har draget nye erfaringer. Tiderne skifter hurtigt, det ved vi alle sammen herinde. Derfor synes jeg nok, man må sige, at ingen kan egentlig tage stilling til noget, før man ser lovforslaget nedfældet. Jeg ville i alle tilfælde meget nødtigt basere min viden på en betænkning, som altså bliver fulgt op af noget nyt.

Jørgen Junior (FP):

Jeg synes egentlig, det er lidt betænkeligt, når man følger debatten her i dag, at man må konstatere, at ministeren faktisk ikke svarer anstændigt på de tre spørgsmål, der blev bragt frem fra hr. Henrik Toft, fra fru Lilli Gyldenkilde og vist også fra fru Anne Grete Holmsgård.

Der er ikke svaret klart og tydeligt heroppe på hr. Henrik Tofts spørgsmål om, hvorvidt pengene – de krummer, der gives i dag – tages på mandag.

Tilsvarende er der heller ikke givet et rimeligt svar på spørgsmålet fra fru Anne Grete Holmsgård om, hvorledes man kan spare 170 mill. kr. og samtidig få det til at blive en forbedring. Jeg er enig i grundtankerne om, at der skal være døgpleje, det er fuldstændig rigtigt. Man kan sige, at det har ikke meget med dette forslag at gøre, men det hele hænger jo sammen. Ud fra det synspunkt synes jeg egentlig, det havde været rimeligt, om alle disse lovforslag, der i den grad hænger sammen, var blevet behandlet samlet. Jeg synes, debatten her må efterlade det indtryk hos de pensionister, der muligvis har fulgt den eller har mulighed for at læse, hvad der bliver sagt, at det fortsætter som en uover-

skuelig stor jungle. Nogle vil få lidt mere, nogle vil få lidt mindre, flere skal hen på et bistandskontor og tigge for at få bare til det allermost nødtørftige. Der er ikke skygge af fornyelse i de tanker, som regeringen gør sig.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal nøjes med at henvise hr. Jørgen Junior til at læse fortrykket.

Til fru Agnete Laustsen skal jeg alene sige, at jeg er rolig ved, at fru Agnete Laustsen har læst den betænkning, og jeg tror, at når nu fru Agnete Laustsen også får kigget nøjere på lovforslaget, vil hun opdage, at hun slet ikke er så dårligt stillet til den behandling, vi skal have på mandag. Og så vil jeg i øvrigt glæde mig til en kvalificeret debat på mandag om socialindkomsten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

(Lovforslag nr. L 201. Fremsat 6/5 80).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 21–23 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

21) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om barselordlov.

[Af Birthe Nielsen (SF) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 90. Fremsat 19/3 80).

22) Første behandling af:

Forslag til lov om barselorlov m.v.
(Lovforslag nr. L 202. Fremsat 6/5 80).

23) Første behandling af:

Forslag til lov om udvidet barselorlov.
[Af Anne Grete Holmsgård (VS) m.fl.]
(Lovforslag nr. L 188. Fremsat 25/3 80).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Da denne behandling dels bygger på 2 af regeringen fremsatte forslag, dels på 2 yderligere forslag, skal jeg overlade de indledende bemærkninger til ordføreren for socialdemokratiet.

Første næstformand (Enggaard):

Tør jeg gå ud fra, at regeringen også for arbejdsministerens vedkommende repræsenteres af socialministeren? (*Socialministeren* [Ritt Bjerregaard]: Ja!).

Ole Thomsen (S):

Det af ministeren fremsatte forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel ligger så tæt op ad kommissionsarbejdet, som fællesudvalget under børnekommissionen og ligestillingsrådet er kommet frem til, og som den nuværende situation har givet os mulighed for at finde økonomisk dækning for.

Det er ikke for meget at sige, at det er med beklagelse, at vi i socialdemokratiet ikke har kunne opfylde mere af de rimelige og saglige krav, der er fremkommet fra det før nævnte kommissionsarbejde. Specielt må vi nok beklage, at det store arbejde for ligestilling mellem kvinder og mænd ikke har kunnet overbevise mange, specielt mændene, om, at det er en rigtig tanke at lave lovgivning, så mænd også får mulighed for barselorlov. Som bekendt var forslaget kun på 1 uge. Men det må man tage til efterretning og så håbe, at man på arbejdspladserne eller via overenskomsterne kan få sådanne ordninger igennem. Vi tager lovforslaget som første fase i en forbedring af den nuværende lov og vil vente en anden fase, hvor der vil blive mulighed for at tage stilling til de ikke opnå-

ede forbedringer fra det før omtalte kommissionsarbejde.

Det foreliggende lovforslag sikrer alle kvinder en orlov på 4 uger før fødslen. Det, at vi giver alle den mulighed for at udnytte den berettigede orlov på samtlige 14 uger efter fødslen, hilser vi i socialdemokratiet med stor tilfredshed, for derved har man nu også fået tilgodeset specielt kvinder i fysisk hårde erhverv.

Vi hilser ligeledes med tilfredshed, at der foreslås en ligestilling med hensyn til dagpengeregulering for lønmodtagere og selvstændige, herunder medhjælpende hustruer, ligesom vi med lovforslaget nu får løst det store problem for forældre, der foretager en adoption, der for de fleste er en meget bekostelig affære. De vil nu også få den rimelige ret til dagpenge i 14 uger fra den dag, barnet modtages – en forbedring, vi hilser med stor tilfredshed.

De øvrige foreslåede økonomiske ændringer i lovgivningen ser vi også med velvilje på, og vi kan helt gå ind for disse ændringer.

Med hensyn til det af arbejdsministeren fremsatte lovforslag nr. L 202 om barselorlov kan den socialdemokratiske gruppe helt tilslutte sig, at der ad lovgivningens vej gives den fødende kvinde mulighed for og ret til fravær fra arbejdsmarkedet i de 4 uger før fødslen og 14 uger efter samt ret til ved adoption at være fraværende i de 14 uger, som lovforslag nr. L 201 giver mulighed for.

Fra den socialdemokratiske gruppe skal vi love et velvilligt udvalgsarbejde til disse to lovforslag.

SFs beslutningsforslag nr. B 90 om barselorlov, som er en delvis genfremsættelse, kan vi ikke støtte. Regeringen og den socialdemokratiske gruppe gør i disse dage alt for at få landets økonomi til at nå sammen, og et forslag, der vil koste ca. 1,2 mia kr. netto, finder vi det ikke rimeligt at vedtage på nuværende tidspunkt.

Det fjerde forslag, lovforslag nr. L 188, fremsat af VS, om udvidet barselorlov, er ikke ubekendt i den socialdemokratiske gruppe, hvilket fru Anne Grete Holmsgård også bemærkede ved første behandling af venstres lovforslag nr. L 138 om dagpenge ved sygdom eller fødsel den 21. marts 1980, hvor fru Anne Grete Holmsgård bebudede, at man i VS ville fremsætte dette forslag, der er udarbejdet i socialdemokratiet, hvilket står

[Ole Thomsen]

at læse i folketingets forhandlinger, sp. 6932. Da vi ved, at VS ikke er tilfreds med dette lovforslags indhold og yderligere agter at stille ændringsforslag, som helt klart vil koste flere penge, kan man måske få det indtryk, at formålet kunne være at skabe lidt uro i vor gruppe. Jeg skal imidlertid på en enig gruppes vegne afvise det foreliggende forslag, idet vi stadig ikke finder, at der kan skabes økonomisk mulighed på nuværende tidspunkt, hvilket også er fremgået af flere af mine kommentarer, bl.a. til forslaget fra SF.

Brixtofte (V):

Da mit partis ordfører vedrørende to af forslagene, hr. Enggaard, er optaget af et andet ærinde, må jeg være enerepræsenterende for venstre ved behandlingen af disse 4 forslag.

Først vil jeg sige til den socialdemokratiske ordfører, at egentlig var det ikke særlig pænt af den socialdemokratiske ordfører helt at overse store dele af socialministerens lovforslag, nemlig de dele, der vedrører dagpengeordningen, og den omkostningsbelastning, som man nu kan lægge over på erhvervslivet. Jeg synes ikke, det var rimeligt sådan helt at overse det, for jeg går ud fra, at der har ligget et stort arbejde bag disse forslag. Det er måske et hensyn til forligspartierne, der gør, at den socialdemokratiske ordfører nænsomt går uden om den del af lovforslaget, der vedrører den omkostningsbelastning, der rammer dansk erhvervsliv.

Det er jo sådan i dag, at staten giver arbejdsgiverne refusion for 4. og 5. uge. Dette bortfalder. Man prøver at gøre det til noget erhvervsvenligt, at man udvider en ordning med, at når en virksomhed har nyansatte, er virksomheden friholdt for udgifter til dagpenge inden for de første 3 uger, og at man fortsat giver et tilskud til mindre virksomheders bidrag til en forsikringsordning. Når man fremhæver, at de to ting skulle være erhvervsvenlige, må det ses over for det, som nu udgår, idet man ikke mere giver refusion til erhvervslivet for 4. og 5. uge. Nettovirkningen af disse tre ting er, at dansk erhvervsliv påføres over 300 mill. kr. i meromkostninger til næste år som følge af dette forlig. Da man i pressen og andre steder har læst, at dette forlig skulle sigte på at få beskæftigelse i gang og få erhvervslivet i gang, er det

kedeligt, at man på dette punkt faktisk skader erhvervslivet direkte ved at påføre erhvervslivet 300 mill. kr. mere i omkostninger.

Jeg ønsker, at socialministeren bekræfter mine beregninger, og at vi får en kommentar fra de radikale, fra kristeligt folkeparti og fra CD til, hvorfor de kan gå ind for et forlig, hvor man belaster erhvervslivet med 300 mill. kr. ekstra i en tid, hvor det er vigtigt, at erhvervslivets konkurrenceevne bliver forbedret, og at vi får mere beskæftigelse og eksport i gang til gavn for dansk økonomi.

Venstre kan naturligvis tilslutte sig de to mindre ordninger, som gavner erhvervslivet, men vi er dybt bedrøvede over, at man afskaffer den særlige ordning, som holdt omkostningerne nede for erhvervslivet, og vi er utilfredse med lovforslaget som helhed på dette punkt, fordi det netto betyder en merbelastning på 300 mill. kr.

Den anden del af forslagene, som den socialdemokratiske ordfører udelukkende beskæftigede sig med, drejer sig om barselorlov og dagpenge i forbindelse med barselorlov.

Må jeg for det første sige, at vi i venstre er stolte af, at regeringen omsider har bøjet sig for vores krav om, at selvstændige erhvervsdrivende, medhjælpende hustruer og adoptivforældre kan få en ligestilling med andre befolkningsgrupper. Det har vi krævet her i folketinget gentagne gange, og sidste gang for få uger siden afviste man det fra regeringens side. Derfor er det glædeligt, at man på det punkt er gået ind for venstres forslag og gennemfører en ligestilling for adoptivforældre, for selvstændige erhvervsdrivende og medhjælpende hustruer. Vi er glade for, at man på det punkt har bøjet sig. Det er jo økonomisk den mindste del af reformen, hvis man kan kalde det sådan, idet det kun koster ca. 15 mill. kr.

Når det gælder den helt generelle forbedring til lønmodtagerne med de 4 uger før fødslen, må vi fra venstres side beklage, at det er der ikke for tiden i Danmark råd til. Vi ville gerne være med til et sådant forslag, såfremt vi havde bedre økonomiske tider, men de 4 uger med den generelle forbedring for alle har vi altså ikke i venstre ment at der var økonomisk råd til.

I lovforslaget arbejder man med en netoudgift, og den bygger på, at man beregner, hvor meget man sparer i arbejdsløshedsdagpenge og i bistandshjælp ved, at man får 4

[Brixtofte]

uger fri før fødslen. Jeg vil godt sætte et meget stort spørgsmålstegn ved de beregninger. Man regner med, at når man får 4 uger mere i barselorlov, betyder det, at der kommer en ekstra beskæftigelse i erhvervslivet. Jeg vil godt – om ikke i dag så under udvalgsarbejdet – have dokumenteret, at der er den besparelse på dagpengeordningen og på bistandsområdet, der er lagt op til i regeringens beregninger. Jeg tror simpelt hen ikke på de beregninger. Det er erkendt fra regeringens side i bemærkningerne, at der er tale om et skøn, og at det er usikkert, men i virkeligheden er det bare en måde, hvorpå man nedbringer den reelle udgift ved dette lovforslag. Efter vores bedømmelse må man betydelig højere op end de ca. 90 mill. kr. i nettoudgift, som man arbejder med i forbindelse med dette forslag. Vi sætter altså et stort spørgsmålstegn ved de økonomiske virkninger heraf.

Må jeg til sidst sige lidt om de 3 øvrige forslag. For så vidt angår forslaget om, at man også skal have en formel ret til at have orlov, er vi naturligvis meget enige i, at det kan være rigtigt at gennemføre det, selv om jeg ikke tror, det får nogen større praktisk betydning. Men det er reelt at gennemføre en sådan ret, og det giver lønmodtagerne en større sikkerhed i forbindelse med barselorlov. Jeg synes, det vil være helt urimeligt, hvis man benytter den omstændighed, at en ansat skal til at barsle, som et argument for at afskedige vedkommende. Her giver dette forslag en større tryghed, og derfor er vi positive over for den del af lovforslaget, som altså går i arbejdsmarkedsudvalget.

De to andre forslag, som er fra henholdsvis SF og VS, bærer præg af, at de to partier mener, at vi selv trykker pengene herinde. Det gør vi også næsten, men vi gør det dog ikke helt. Det er såmænd bare et overbud, hvorved man ønsker at genere socialdemokratiet. Det kan jeg principielt ikke have noget særligt imod, men jeg kan altså ikke være tilhænger af at overbyde på den led og komme med forslag, som betyder langt større offentlige udgifter.

Derfor tager vi afstand fra såvel SFs forslag som VS' forslag.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at vores arbejdsmarkedspolitiske ordfører, fru Grethe Fenger Møller, er ordfører vedrørende lovforslag nr. L 202, mens jeg gerne vil redegøre for vor stilling til de øvrige.

Ja, så skal vi diskutere barselorlov igen. Hvor mange gange har vi ikke gjort det fra denne talerstol? Jeg må nok have lov at sige, at det lovforslag, som socialministeren fremsætter i dag, er et noget forpjusket forslag, ikke mindst når man ser det på baggrund af det forslag, som VS fremsætter, som vi også skal behandle her, og som er en direkte afskrift af det barselorlovsforslag, som socialministeren egentlig havde tænkt sig at gå i salen med.

Jeg ved ikke, af hvilke grunde socialministeren følte sig foranlediget til nu at komme med et barberet forslag, et forslag, som egentlig kun, som ministeren også fremhæver, er første fase. Altså skal vi til at lovgive én gang mere, måske to eller tre gange. Lapperi på lapperi. Socialministeren fremhæver, at det er af økonomiske grunde, at man ikke fremkommer med det store forslag nu og her.

Netop af de økonomiske grunde kan det konservative folkeparti ikke tilslutte sig ministerens lovforslag. Der er noget godt i forslaget, men der er alt for meget, der er negativt. Det gode vil jeg gerne have lov at fremhæve. Det er, at man finder frem til en ligestilling af selvstændige, medhjælpende hustruer og adoptanter, således at de fødedygtige kvinder og de, der adopterer børn, får samme retsstilling med de 14 ugers barselorlov.

Som venstres ordfører også fremhævede, er og bliver forslaget en belastning for erhvervslivet. Det nytter ikke, at man udelukkende tager hensyn til lønmodtagere – og naturligvis, som det også er med i forslaget, til de selvstændige og de medhjælpende hustruer og adoptanterne. Men trods alt lægger man ensidigt en byrde på erhvervslivet, og det kan vi ikke være med til.

Vi vil naturligvis tage del i udvalgsarbejdet. Måske kan vi få mange forklaringer, men vi vil ikke være medvirkende til, at lovforslaget gennemføres.

Om lovforslag nr. L 188 kan jeg sige, at vi blankt afviser det akkurat som beslutningsforslag nr. B 90.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Grethe Fenger Møller (KF):

[Grethe Fenger Møller]

For så vidt angår lovforslag nr. L 202, som giver den kvindelige lønmodtager en formel ret til fravær på grund af graviditet og barsel, kan man rejse spørgsmålet, om der i det hele taget er behov for et sådant lovforslag. En sådan bestemmelse er allerede lovfæstet i andre love, i tjenestemandsløven, sømandsløven, lærlingeløven og medhjælperloven, og vi ved også, at den findes i en lang række kollektive overenskomster.

Nu har man fra regeringens side ment, at der var et behov for at lovfæste det og også supplere ligebehandlingsloven på visse områder. Jeg kan kun sige, at selvfølgelig skal det være sådan, at der skal være en arbejdsmarkedspolitisk ret til at få fri fra arbejde i det omfang, man har ret til barseldagpenge, og derfor kan vi tilslutte os dette forslag.

Vi synes også, det er rimeligt, at man beholder sin anciennitet, og at den kvindelige lønmodtager, der er i en barselsituation, ikke bliver utryk ved at skulle tage sin barselorlov eller sin graviditetsorlov eller kommer ud i en situation, hvor hun måske kunne risikere at blive afskediget. Jeg mener nu, det sådan set var dækket af ligebehandlingsloven, men vi har ikke noget imod, at det kommer med her, for vi er enige i de principper, der er indeholdt i lovforslaget.

Pilgaard Andersen (FP):

Indledningsvis kan jeg oplyse, at vi har tænkt os at afvise samtlige fire forslag, både nr. L 201, nr. L 202, nr. B 90 og nr. L 188.

Vi mener, det i forbindelse med lovforslaget fra regeringen om dagpenge er en ufor-skammethed at skrive, at det skulle være med til at forbedre forholdene for virksomhederne og virke beskæftigelsesfremmende. Lovforslagets reelle indhold er øgede udgifter for erhvervslivet, og det virker faktisk stik modsat det, som regeringen lægger op til: at det skulle være beskæftigelsesfremmende.

Det fremgår af bemærkningerne, at der foreslås nogle tekniske ændringer. Vi må nok sige, at det er en gevaldig opstramning, der er af dagpengereglerne. Lovforslaget er ensidigt; det dækker alle mulige tænkelige forhold for lønmodtagerne, men overhovedet intet for arbejdsgiverne.

Hvis man ser på, hvad der dækker sig under alle de gode formål, som ministeren mener at dagpengelovforslaget tilgodeser, er

forholdet det, at barselorloven skal udvides med 4 ugers orlov før fødslen foruden de 14 uger efter. Det er reelt det, der ligger i dette forslag, som fremsættes under den parole, at nu kommer man virkelig med et lovforslag, der kan batte noget.

Jeg mener også, der er nogle ting i bemærkningerne, man bør se på. I den foreslåede ændring til § 7 taler man om, at dokumentation for sygdom skal foreligge inden for en rimelig frist. Jeg mener nok, man burde stramme op, hvad der er en rimelig frist for lønmodtageren. Arbejdsgiverne har reelt ingen muligheder for at kontrollere, hvis arbejdstageren ikke møder på arbejde. Jeg mener, der burde være indført, at ved sygdom over 3 dage skal der foreligge en lægeerklæring, som naturligvis bør betales af arbejdstageren. Jeg mener, det er rimeligt, at virksomhederne har en vis sikkerhed for, at de ikke bliver udnyttet via denne lovgivning.

Det skal selvfølgelig fremhæves, at der er en vis tilfredsstillelse ved, at der nu er blevet ligestilling for de selvstændige og adoptanter, idet de får samme rettigheder som andre, men jeg er enig med andre ordførere i, at vi ikke har råd til at udvide barselorloven i den nuværende situation. Forholdet er snarere det modsatte, men det mener jeg ikke er relevant i denne forbindelse. Vi har ikke råd til at pålægge erhvervslivet højere omkostninger.

I bemærkningerne til lovforslaget forsøger man at argumentere for, at det har en meget stor beskæftigelsesmæssig effekt, at man giver barselorlov 4 uger før fødslen, idet det vil betyde, at virksomhederne ansætter nye mennesker. Det er en påstand, som jeg under ingen omstændigheder tror på. Virksomhederne vil forsøge på at klare sig igennem, fordi der er en vis risiko ved at ansætte nye folk i virksomhederne. Selv om det i lovforslaget bestemmes, at virksomhederne ikke skal betale dagpenge de første 3 uger ved nyansættelser, indebærer det stadig væk nogle gevaldige store risici. Hvis man virkelig vil opnå noget på det område, skulle man have gennemført fremskridtspartiets lovforslag om indførelse af to karensgange – et lovforslag, som vi har fremsat adskillige gange. Det vil nemlig have en beskæftigelsesvirkning, som kunne mærkes, og det vil også betyde, at vi ville få en lang række mennesker

[Pilgaard Andersen]

ansat både i mindre og større virksomheder. Det er risikoen, der er for stor i dag.

Hvad angår lovforslag nr. L 202 om barselorlov vil jeg henvide til det, jeg har sagt om lovforslag nr. L 201 om dagpenge ved fødsel.

SFs beslutningsforslag er stort set en genfremsættelse af et forslag, som partiet har fremsat adskillige gange, men det er egentlig også den eneste politik, SF har, og så skal partiet også have lov til at komme med den slags forslag. Vi må nok sige, at SF reelt ønsker at udvide barselorloven til 9 måneder. Jeg ved ikke rigtig, om det skal opfattes som en form for beskæftigelse for ungdommen. Det kunne måske bevirke, at vi ligesom kunne få ungdommen ansat i en årrække, faktisk pensionere dem med 9 måneders barselorlov, hvis de forstår rigtig at få det til at hænge sammen. Jeg synes, det er det glade vanvid.

SF ønsker ligeledes at indføre, at mænd også skal have barselorlov. Det vil sige, at der også er mulighed for, at mænd kan holde barselorlov i 6 måneder. Eller de kan gøre det omvendt, men i tilfælde af 3 måneder kan de altså opnå de 9 måneder.

Jeg synes, det er utopi at komme med et sådant forslag i den nuværende økonomiske situation. Vi ved godt, at SF overhovedet ikke har nogen økonomisk sans, når det drejer sig om, hvordan Danmark kan bestå. De har kun to ting at foreslå, når de skal klare økonomien: arbejdsgiverne skal selvfølgelig betale, og man kan spare på forsvaret. Det er de eneste to punkter, hvor de mener, de kan hente nogle besparelser. Ellers kører de stort set bare på krævementaliteten. Desværre har vi nogle partier, der gør det, der ikke har en reel økonomisk sans, og som ikke forsøger på at få nogen ting til at hænge sammen.

Med hensyn til VS' lovforslag kan jeg da godt se det smarte i at fremsætte et forslag, som socialdemokratiet har arbejdet med, men et forslag om barselorlov 8 uger før fødslen er et overbud i øjeblikket. Det er klart, at det kan vi under ingen omstændigheder acceptere; vi vil gå klart imod. Jeg vil ikke spille megen tid på at kommentere dette lovforslag.

I ministerens lovforslag om barselorlov må vi indrømme, at der på en lang række punkter er tale om en opstramning af reglerne, men der er også tale om nogle gevaldige økonomiske byrder for samfundet som hel-

hed. Man må konstatere, at med dette lovfor- slag får man faktisk bedre vilkår med hensyn til barselorlov, end funktionærerne har nu, for der står trods alt i funktionærloven, at det skal dokumenteres, hvor lang tid man skal have fri før fødslen, men her giver man automatisk 4 uger. Her har man altså igen lavet en opstramning.

Jeg mener, at dette lovforslag er uheldigt placeret i helheden. I hvert fald er det et meget uheldigt tidspunkt at begynde at udvide hele ordningen på. Det burde man ikke, hvis det drejer sig om at stramme økonomien op, hvad vi mener i fremskridtpartiet. Skal vi have løst landets problemer, så skal man holde op med at komme med den slags lovforslag, som forøger omkostningerne og dermed igen diskriminerer erhvervslivet. Der er kun ét eneste sted, pengene kan komme fra, og det er fra produktionen; der er ikke andre steder.

Man kan selvfølgelig have en socialistisk tankegang eller tro på – som det er blevet nævnt her – at vi kan trykke pengene selv. Det er en måde at fremlægge politikken på, men det sker selvfølgelig ud fra den betragtning, at kan man få samfundet ned på knæ på den måde, har man nemt ved at indføre den socialistiske tankegang. Det er beklageligt, vi har en lang række partier, der er med til at ødelægge samfundet på den måde.

Vi afviser alle 4 forslag ud fra den betragtning, at de forværrer situationen, de forbedrer ikke situationen. De forværrer forholdene for arbejdsgiverne og for produktionen.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal først sige et par ord om socialistisk folkepartis forslag, som vi naturligvis anser for det bedste af dem, der her ligger på bordet foran os. Det er rigtigt, som det er sagt, at det stort set er en genfremsættelse, og grunden til, at vi genfremsatte det, var netop, at der var lagt op til, at der ikke kom noget barselforslag fra socialdemokratiet i første omgang. At det så lykkedes trods alt med megen hjælp forskellige steder fra at få det fremprovokeret, er jo udmærket, men det var i hvert tilfælde grunden til, at vi måtte fremsætte vores forslag. Vi synes stadig væk, at SFs forslag er det bedste.

Til hr. Pilgaard Andersen skal jeg bare kort sige, at det var en fordel, om han læste

[Lilli Gyldenkilde]

forslaget, inden han giver sig til at kommentere det, for det er ikke rigtigt, at mændene kan få op til 9 måneders barselorlov. Men det er rigtigt, at vi agter at tage mændene ind i denne problematik omkring det at få børn og lære at passe dem og have det rart sammen med dem i den første tid. Det er nemlig det vigtigste for os, at børnene har det godt i den første tid.

Forslaget går ud på, at man kan dele de i alt 9 måneder, men ingen kan få mere end 6 måneder. Det vil højst sandsynligt, hvis forslaget bliver en realitet, betyde, at kvinden tager de 6 måneder og manden de 3 måneder. Det synes vi ville være rimeligt.

Samtidig er der tale om en omsorgsrorlov på fødselstidspunktet, hvilket vi også finder rimeligt. Det er det, fremskridtspartiet kalder det glade vanvid.

Vi synes fortsat, at vores forslag er det bedste, og vi ønsker selvfølgelig at komme så langt med det som overhovedet muligt. Det ligger nok ikke lige for, men vi vil da arbejde videre med det i udvalget.

VS' forslag er det gamle eller rettere sagt det oprindelige socialdemokratiske forslag, og vi betragter det nærmest som en spøg fra VS' side. Man kan forstå, at linjen for tiden er, at VS tager gamle socialdemokratiske forslag op, for vi behandlede også et om arbejdsmarkedspolitik i går. Jeg ved ikke, om det tyder på idéfattigdom eller hvad, men det skal jeg i øvrigt ikke blande mig i. Men jeg erkender da, at selvfølgelig er det forslag bedre end det, der nu er fremsat af socialministeren og til dels af arbejdsministeren. Det forslag finder vi nemlig er meget skrabet, om end en forbedring.

Arbejdsministeren fremsætter samtidig forslag om, at graviditets- og fødselsorlov ikke må fratrækkes i ancienniteten og ikke må føre til fyringer. Det synes vi er gode ting. Det er ligestillingslovens ord, som er ført over i dette forslag, og det synes vi selvfølgelig er godt. Det kniber bare lidt med at tro på, at det i praksis har nogen værdi, for på arbejdspladserne ved vi godt, at det rent faktisk er sådan, at der nemt kan findes andre fyringsgrundlag. Men det er i hvert fald godt, at det står der, og vi kan naturligvis støtte, at det står der. Så må vi se i praksis, om vi kan køre det igennem derude, så det får sin værdi.

Jeg skal kort sige et par ord om dette med, at den forbedring, der ligger i, at arbejdsgiverne nu ikke skal betale de første 3 ugers dagpenge, ligesom er smuttet med ind i forslaget. I socialistisk folkeparti har vi altid ment, at det ikke var godt, at der var dette afhængighedsforhold omkring dagpengene mellem lønmodtagere og arbejdsgivere. Vi har altid ment, at det var bedst, at det offentlige tog sig af den sag. Men det betyder naturligvis ikke, at vi nu bare kører frem og siger: ja men lad bare arbejdsgiverne spare disse penge. Sådan er vi heller ikke. Det, vi har ønsket, og det, vi stadig væk ønsker, er, at arbejdsgiverne til gengæld skal betale til dagpengefonden, således at vi ikke får denne afhængighed, som vi mener der ligger i loven nu. Det vil også være nogle af de ting, vi vil arbejde for i udvalget. Det vil være en af de betingelser, vi stiller for at være med til de her ting.

Jeg får lyst til at sige bare to ord – det vil blive samlet op af SFs anden ordfører – til hr. Ole Thomsen, som afviste SFs forslag, og som afviste socialdemokratiets eget forslag, som nu er VS' forslag, med henvisning til, at der ikke er penge til at gennemføre en virkelig reform på dette område. Samfundet har ikke råd, blev der sagt. Samfundet har ikke råd til at give børn en anstændig begyndelse her i tilværelsen. Det forekommer mig lidt ufatteligt, og jeg vil da godt bede jer om at betænke det, når I engang skal i gang med forsvarsforliget. For det er så rigtigt, som det blev sagt før af hr. Pilgaard Andersen fra fremskridtspartiet: er der noget, socialistisk folkeparti gerne vil være med til at spare på, så er det præcis på forsvaret, og eftersom vores forslag koster 1,2 mia kr. – ganske vist med en vis usikkerhed omkring disse tal – så ligger det helt klart, at kan vi finde 2–3 mia kr. på forsvarsforliget, så kan vi godt tale sammen om at få ordnet disse ting.

(Kort bemærkning).

Pilgaard Andersen (FP):

Det havde været rart, om SFs ordfører havde hørt efter, hvad jeg sagde om SFs forslag, for jeg sagde i hvert fald ikke, at mænd skulle have 9 måneders barselorlov. Men der er muligheder for, at mænd kan opnå 6 måneder, og de kan ligeledes bytte om på det. Det er en af mulighederne.

[Pilgaard Andersen]

Jeg kan ikke lade være med at knytte et par bemærkninger til det, fru Lilli Gyldenkilde siger om, at samfundet skal betale barselorloven i første omgang. Ja men det er jo via arbejdsgiveren, pengene skal indbetales. Hvad forskel er der så ærlig talt? Ingen.

Lone Dybkjær (RV):

Det er ikke alt i denne krisepakke, der er lige lykkeligt set fra en radikal synsvinkel, men der er i hvert fald én ting, som vi kan glæde os 100 pct. over, og det er de forslag, der vil indebære forbedrede vilkår for fødende kvinder og adoptanter. Det er virkelig lykkeligt, at der nu bliver mulighed for alle kvinder for at få 4 ugers graviditetsorlov før fødslen, og at der før denne periode sikres en dagpengegivende ret til fravær, når moderens eller barnets helbredstilstand trues afgående, samt at alle kvinder sikres orlov på 14 uger efter fødslen, og at adoptionssøgende ligeledes sikres en sådan mulighed. Jeg synes, vi midt i denne krisetid, som vi måske snarere skulle kalde et vendepunkt, kan glæde os på kommende mødres og fædres vegne.

Det radikale venstre havde naturligvis gerne set, at man var gået endnu videre og havde fulgt barselorlovsbetænkningen helt op. Det ville i øvrigt være helt i overensstemmelse med partiets arbejdsprogram, hvad der måske ikke kan undre så mange. Men det er i øvrigt også i overensstemmelse med dette program, at vi tager tingene trin for trin, efterhånden som vi får råd til dem. Det skal være min eneste kommentar til VS' og SFs forslag. Vi er i princippet enige i hovedlinjerne i disse forslag, men vi mener ikke, at vi på nuværende tidspunkt har råd til det.

Navnlig mener vi naturligvis, at det ville have været ønskeligt, hvis fædrene havde haft mulighed for at få orlov i forbindelse med deres børns fødsel. Jeg vil godt spørge den fungerende arbejdsminister, socialministeren, om vi ikke kunne overveje, enten at fædre fik mulighed for at få ret til orlov uden løn eller dagpenge, eller at de kunne tage den ekstra uges ferie, som vi har fået nu, altså den 5. uge, i tilknytning til et barns fødsel. Vi vil altså spørge, om der er mulighed for, at man kan udvide det foreliggende lovforslag om orlovsrettigheder og få fædre med ind. Det er ikke sikkert, det kan nås på

nuværende tidspunkt, men så kan vi måske arbejde med det i sommer.

I sammenhæng hermed vil jeg også spørge om de adoptionssøgendes situation. Det bliver egentlig et spørgsmål til både arbejdsminister og socialminister. Spørgsmålet er: hvorfor er det en betingelse, at de adoptionssøgende myndigheder skal kræve, at man skal være hjemme, når man modtager et barn? Er en adoption i sig selv ikke nok? Kunne vi ikke i det mindste overveje en orlovsret i forbindelse med det foreliggende lovforslag?

Den radikale gruppe har i øvrigt konstateret, at der ikke foreslås ændringer i de 4 uger for kvinder, der er sikret dagpengeret efter § 29 i dagpengeloven. Vi har også konstateret, at der i betænkningen står, at udvalget ikke har fundet grundlag for at foreslå ændringer af den frivillige sikring for husførende personer, hvor der er ret til dagpenge i 4 uger efter fødslen. Vi vil godt spørge ministeren, hvad der egentlig er begrundelsen for, at denne ligestilling ikke også er blevet gennemført.

Jeg synes nok, det er en god omgang hykleri, der er kommet fra venstres side i forbindelse med diskussionen om disse barselorlovsforslag i dag. For det første tror jeg faktisk ikke, det er rigtigt af hr. Brixtofte at sige, at venstre har været førende med hensyn til at presse på for at få forbedrede vilkår for medhjælpende hustruer og selvstændigt erhvervsdrivende. Helt ærligt tror jeg faktisk, at mit parti er et af dem, der her i tinget har fremsat forslagene, og ikke venstre. Jeg er godt klar over, at venstre i denne omgang har fremsat sådanne forslag, men ligefrem at tage patent på, at de skulle have været førende, det synes jeg er hyklerisk. Endnu mere hyklerisk bliver det naturligvis, når venstre ikke kan støtte det forslag, der foreligger her i dag.

For at sige det pænt, så undrer jeg mig meget over, at de konservative har været så negative over for dette forslag. Jeg synes i og for sig, at de konservative i andre sammenhænge har vist større social forståelse, end de har givet udtryk for her i dag. Det lader åbenbart til, at dette forslag om barselorlov får vandene til at skilles.

Jeg har naturligvis fuldstændig undladt at kommentere de bemærkninger, der kom fra fremskridtspartiet. De var fra den ene ende

[Lone Dybkjær]

til den anden så horrible, at jeg slet ikke vil beskæftige mig med dem.

Til sidst skal jeg blot komme med et par bemærkninger om de øvrige ændringer i socialministerens lovforslag. Dem kan vi ifølge sagens natur tilslutte os. Vi tror, det er en god ting, at retten til dagpenge fra arbejdsgiveren for nyansatte ændres sådan, at man først skal udbetale disse tre uger efter ansættelsen. Jeg indrømmer gerne, at forslaget om den 4. og 5. uge ikke er genfremsat samtidig hermed, og det skyldes, kan jeg sige til hr. Brixtofte, hvor han så end er, at vi har ment, at de øvrige former for erhvervsfremmende foranstaltninger, der er blevet aftalt, er bedre end, at vi fortsætter med dette lovforslag, når vi ser det i kombination med forslaget om, at arbejdsgiveren ikke for nyansatte skal betale dagpenge inden for de første tre uger. Vi finder det også rimeligt, at der fortsat ydes tilskud til nedsættelse af bidraget til forsikringsordninger for mindre erhvervsdrivende. Også de øvrige forslag finder vi er gode ændringer, selv om de selvfølgelig er af mindre omfang. Vi kan som sagt give tilslutning til de foreliggende forslag, men ser dog gerne enkelte ændringer gennemført.

Arne Melchior (CD):

Mit partis ordfører i denne sag, fru Mimi Jakobsen, har måttet gå til møde hos landbrugsministeren – landbrugsspørgsmål har hun nemlig også forstand på – og derfor må jeg være stand-in for hende. Af hensyn til boulevardpressen skal jeg dementere ethvert forlydende om, at fru Mimi Jakobsen skulle være på barselorlov – det er hun hverken før eller efter.

Jeg bliver derfor nødt til at holde mig til de principielle linjer og vil starte med i alt væsentligt at tilslutte mig den tale, fru Lone Dybkjær lige har holdt. Det kan jeg gøre så meget mere, som jeg ikke har nær så meget forstand på det, som hun har, men de fleste af de ting, hun sagde, kan jeg genkende fra min gruppes behandling af spørgsmålet, og dem kan vi altså fra CD tilslutte os.

Jeg sagde under redegørelsesdebatten i går, at jeg nok gad se, om venstres og de konservatives medlemmer af folketinget ville blive siddende ned, når der skulle stemmes til denne lovgivning, eller de bare ville stemme blankt. Det forstår jeg efter de taler, der

her er holdt, at man faktisk har planer om. Det vil skuffe mig dybt, og jeg kunne tænke mig, hvis det var teknisk muligt, at man kunne tage bestemmelsen med hensyn til 4. og 5. fraværsuge ud af denne sammenhæng med barselorloven, således at det skal være muligt for partier, der er imod den foreslåede arbejdsgiverbetaling for 4. og 5. sygdomsuge, at stemme imod dette, men at de ikke samtidig skal, om jeg så må sige, køre friløb og af den grund også have lov til at stemme imod de meget betydelige landvindinger på barselorlovens område, der her er tale om. Der er tale om en offentlig merudgift, og det er selvfølgelig ikke det, vi skal have mest muligt af i disse år, men disse forslag er ikke bare så forsvarlige, men så nødvendige både med hensyn til længden af barselorloven, med hensyn til, hvem den omfatter, og med hensyn til adoptivforældres stilling, at det er noget, vi med glæde kan støtte. Det er klart, at venstre og de konservative altså nu er i den situation, at de kan læne sig tilbage og stemme ja til det, de kan lide, stemme blankt til en anden del af forligets lovforslag og stemme nej til en tredje gruppe. Sådan har man det, når man ikke er regeringsdeltager, som venstre jo indtil for et lille bitte år siden har været det, og det kan man tillade sig, når man ikke er forligsdeltager, som venstre har været det, jeg tror 18 gange ud af 25 i de sidste seks-syv år. Det er en behagelig situation, som vi jo var lige ved at havne i, nemlig hvis VK havde indgået forlig med S og R. Så ville kristeligt folkeparti og CD – ganske uvilket, for vi har ikke ønsket at være bænkevarmere – være blevet henvist til den rolle, så ville vi have været i den situation.

Nu er vi i en medansvarssituation, og så må vi altså stemme for paragraffer i lovforslag og somme tider for lovforslag og bestemmelser, som vi gerne havde set udformet anderledes, men som vi, fordi den samlede nettovirkning er overbevisende rigtig, alligevel tager et medansvar for. Sådan foregår samarbejde, men jeg indbyder de partier, der har kritiseret forslaget på enkelte punkter, til under udvalgsarbejdet at komme med deres regnestykker, deres betænkeligheder og deres spørgsmål, således at det kan belyses yderligere, for forliget hindrer sandelig ikke, under forudsætning naturligvis af enighed forligsparterne imellem, at der kan gennemføres tekniske ændringer – forhåbentlig da forbed-

[Arne Melchior]

rende ændringer – i denne lovgivning som i de andre i forliget, og derfor vil vi med interesse selv deltage og især lytte under udvalgsarbejdets forløb. Vores stilling til forslaget giver sig helt automatisk.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det lovforslag om barselorlov, der er fremsat af regeringen. Kristeligt folkeparti har tidligere fremsat forslag om en noget længere periode for barselorlov efter fødslen, men vi er glade for det, der er opnået, nemlig at barselorloven kan begynde fire uger før fødslen uden afkortning af de fjorten uger bagefter. Det vil have stor betydning for såvel kvinden som barnet, idet man regner med, at nogle af de for tidlige fødsler fremkaldes af moderens anstrengelser i den sidste tid før fødslen. Det vil også give kvinden ro under sygdom at være sikker på, at hun i hvert fald efter fødslen kan få de fjorten uger. Det er også et fremskridt, at moderen efter lægeattest kan få øget barselhvile, hvis fosteret er specielt udsat på moderens arbejdsplads, eller hvis moderen er specielt besværet.

Det er et fremskridt, at barselorlov også kan gives til kvinder med selvstændigt erhverv og til medhjælpende hustruer, samt at der også gives fjorten uger til dem, der har adopteret børn. Der tilbagestår dog stadig væk et spørgsmål om de adoptanter, der skal rejse ud for at hente deres barn og være sammen med det dér; det ses ikke at være løst.

Angående SFs forslag mener vi, det kan være udmærket med et halvt års barselorlov for kvinder, men det er det altså ikke muligt at få igennem på nuværende tidspunkt. Barselorlov for mænd er vi ikke særlig begejstret for, i hvert fald ikke førend der er skabt bedre forhold for kvinderne, som dog er dem, der har både den fysiske og psykiske anstrengelse ved fødslen.

Angående sygedagpenge i øvrigt vil jeg sige, at vi ser positivt på, at en nyansat skal være i stillingen 3 uger, førend arbejdsgiveren skal betale sygedagpenge. Det har hidtil været gældende for mindre virksomheder, men skal nu også gælde for større virksomheder. Vi synes ligeledes, det er udmærket, at der bliver nedsat bidrag for de arbejdsgivere, der vil forsikre sig for betaling af dagpenge.

Poul H. Møller (KrF):

Jeg vil gerne gøre rede for kristeligt folkepartis stilling til lovforslagene nr. L 202 og L 188. Arbejdsministerens forslag til lov om barselorlov angår jo retten til fravær fra erhverv under graviditet for kvinder. Vi finder, det er en god ting. Det betyder jo en tryghed for en kvinde, som bliver gravid, at det ikke får den følge, som ofte har været tilfældet, nemlig at hun bliver afskediget. Endvidere betyder det, at hun, hvis hun er berettiget til dagpenge, også vil kunne oppebære dagpenge under barselorlov, selv om hun i og for sig reelt ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet i den tid. Men vi finder, det er en tryghed og et led i det, som vi kalder tryghed i ansættelsen, at hun ikke risikerer at miste sit job, fordi hun bliver gravid. Vi er også tilfredse med forslaget om at tage det hensyn til arbejdsgiveren, at han skal orienteres om, hvornår hun vender tilbage, senest 14 dage før det sker, for at han kan disponere i forvejen og ved, hvilken arbejdskraft han har og ikke har.

Vi kan altså gå ind for lovforslag nr. L 202.

Hvad angår lovforslag nr. L 188 fra venstresocialisterne, skriver de jo selv herom, at det er lånte fjer, nemlig et forslag, der er udarbejdet af socialministeriet. Nu viser det sig imidlertid her, at det er næsten identisk med det, som arbejdsministeren har fremsat, blot med lidt ekstra flødeskum på hist og her. Vi mener, at det lovforslag, arbejdsministeren har fremsat, er det, der i denne omgang er råd til at forbedre loven om barselorlov med, og vil derfor holde os til det. Vi må derfor forkaste lovforslag nr. L 188.

Mølgaard (DR):

Når retsforbundet sandsynligvis kan støtte regeringens forslag om ændring af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel, er det måske knap så meget ud fra en ligestillingsfilosofi, for ud fra en sådan kan der vel sættes spørgsmålstejn ved realværdien af forslaget. Alt i alt vil forslaget i hvert fald ikke skabe ét yderligere ansættelsestilbud til kvinder, velsagtens tværtimod. Det vil vi gerne have lidt mere at vide om i udvalgsarbejdet, og indtil dokumentationen herfra måtte foreligge, må vi naturligvis tage et principielt forbehold.

[Mølgaard]

Men retsforbundet vil altså principielt set gerne støtte forslaget, også uanset at det koster, hvad der jo i almindelighed sandt for dyden ikke er brug for i den aktuelle økonomiske situation, så meget desto mindre som der ikke er et reelt politisk flertal for håndfaste forholdsregler imod krisen.

Vi vil gerne støtte forslaget, primært af hensyn til de allersvageste individer. Den videnskabelige påvisning af risici i et betydeligt omfang ved for tidlige fødsler med dertil hørende livs- og velværdstrusler er for os helt afgørende.

Jeg vil gerne om dette forslag yderligere anføre, at vi højst sandsynligt vil stille ændringsforslag til forslaget og i det hele forbeholde os vor endelige stilling.

SF- og VS-forslagene går efter vor opfattelse videre, end godt er i den nuværende situation, og deres gavnvirkninger kan der sættes endnu alvorligere spørgsmålstejn ved. Den omstændighed, at VS-forslaget er undfanget i socialdemokratiske kredse, gør ikke afkommet vellykket, og VS' adoption af dette forslag kan nok anerkendes som en ganske elegant manøvre taktisk betragtet, men ændrer selvfølgelig ikke på vor vurdering af forslaget som sådant, som vi vel forstår socialdemokratiet behandler som et forskudt barn.

Jeg vil gerne indtage en afvisende holdning til de overdrevene, unødige og urimelige og for øvrigt helt uhensigtsmæssigt virkende indgreb i arbejdsmarkedsforhold fra lovgivningsmagts side, som der lægges op til især i SFs forslag. Det udtrykker den totale holdningsløshed over for et for retsforbundets gruppe helligt princip, nemlig arbejdsmarkedets selvforvaltningsret.

Vi afviser derfor SFs forslag. Jeg har allerede kommenteret vores afvisning af VS' forslag.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Ordføreren for forslagsstillerne vedrørende beslutningsforslag nr. B 90 (om barselorlov), fru Birthe Nielsen, har ordet.

Birthe Nielsen (SF):

Som forslagsstiller for beslutningsforslag nr. B 90 vil jeg lige tilkendegive, hvorfor SF genfremsætter et tidligere forslag; der er dog nogle mindre ændringer i det. Det gør vi,

fordi vi mener, det er vigtigt at fastholde socialdemokratiet og andre partier på det, som de har lovet den danske befolkning. Når vi så stædigt bliver ved, skyldes det ikke mindst den brede folkelige opbakning, der igennem de sidste tre år har været bag tanken om en forbedret barselorlov.

Da vi fremsatte vores forslag første gang, var det i samarbejde med nogle kvindegrupper, men nu har det bred tilslutning i hele kvindebevægelsen og langt ud over kvindebevægelsen, også i fagforeninger, sågar mandligt dominerede fagforeninger. Dertil kommer, at flere og flere ekspertudtalelser meget kraftigt har understreget, hvor vigtigt det er især for hårdt arbejdende kvinder og deres børn, at der sker en forbedring og en reform på dette område, fordi forholdene er alt for ringe, og det er skandaløst især over for en bestemt gruppe af befolkningen. Det er også et tegn i tiden, at det får mere og mere opbakning fra yngre fædre, og der er ingen tvivl om, at selv om vi ikke kan få vores forslag igennem denne gang med det, som vi ønsker, så arbejder tiden for det. Det er vigtigt at holde fast i det både i og uden for folketinget, og det er også vigtigt at presse socialdemokraterne til at forstå, at selv om de er venlige og imødekommende over for vores forslag, kan vi jo ikke leve alene af venlige og velmenende ord; der skal også handling bag venligheden.

Vores forslag er identisk med det, der er kommet fra både ligestillingsrådet og børnekommissionen; dette være sagt til oplysning også for fru Lone Dybkjær, som egentlig omtalte vores forslag ret positivt – og det er vi da glade for – men det ved fru Lone Dybkjær jo godt, da fru Lone Dybkjær tidligere har været formand for børnekommissionen.

Hvad angår de tre forslag, der foreligger om barselorlov, er VS' forslag identisk med det forslag, vi havde regnet med der kom fra socialdemokratiet. Når vi så skal behandle de rent økonomiske konsekvenser af dette skræbete forslag, viser det sig, at de 100 mill. kr., det koster, at kvinder kan få deres barselorlov forlænget med fire uger før fødslen, svarer nøjagtigt til det beløb, som arbejdsgiveren sparer i forbindelse med de tre første uger ved nyansættelser og i forbindelse med, at de mindre arbejdsgivere skal give lidt mindre i procenter til forsikring. Det koster nemlig det offentlige 94 mill. kr., og det forelig-

[Birthe Nielsen]

gende barselorlovsforslag fra socialdemokratiet koster faktisk det samme. Derfor må det som altid være et spørgsmål om, hvem man ønsker at tilgodese her i samfundet, om det først og fremmest er arbejdsgiveren, eller om det er familier med børn. I den sag er der ingen tvivl om, hvor vi står: vi vil fremme først og fremmest gennem reformer at gøre det nemmere for børnefamilierne og herunder også at få manden draget meget mere med ind i billedet.

En anden ting, jeg tror vil have indflydelse på kvinders afskedigelser på arbejdsmarkedet, er omsorgslov for mænd. En sådan omsorgslov ville formindske den diskrimination, der foregår på arbejdsmarkedet i øjeblikket, og som især går ud over kvinder, fordi arbejdsgiveren ikke på samme måde ville kunne fyre folk, i det øjeblik mænd og kvinder blev ligestillet også på dette område.

Jeg vil herefter kommentere de forskellige politiske ordføreres indstilling til vores forslag. Som fru Lone Dybkjær var inde på det, mener jeg, at det, venstres ordfører sagde, var hykleri. Vi har været positive over for venstres forslag angående de medhjælpende hustruer, og når der nu kommer et forslag fra socialistisk folkeparti, synes jeg ikke, venstres ordfører fortjener ros for den måde, han omtaler forslaget på. For os er det vigtigt, at det først og fremmest er kvinder og børn, man tilgodeser her, ikke en bestemt del af befolkningen. Det er det, venstre har gjort med deres forslag.

Angående de konservatives indstilling til vores forslag vil jeg sige, at SF udmærket kunne anvise nogle andre områder, hvor man kunne spare rent økonomisk, for vi er ikke et parti, der udelukkende kræver ind, som det blev sagt af fremskridtspartiets ordfører, nej, vi vil gerne vise, at man kan spare på militæret, på broprojekter og på energi, og vi vil også gerne være med til en omfordeling af goderne, men så skal det også gøres mere retfærdigt og med en bedre social balance end det, der foregår i dag, og ikke bare være et spørgsmål om at give arbejdsgiveren så meget som muligt; man skal også tænke på, at der er andre befolkningsgrupper i Danmark, som skal tilgodeses.

Fru Lone Dybkjær var som sagt en af de ordførere, der var mest positive over for vores forslag; ganske vist sagde fru Lone Dybkjær, at der ikke var råd til at gennemføre

det. Jeg må fastholde – og det vil jeg også sige til fru Inge Krogh – at dette ikke er et spørgsmål om at have råd, men om at have vilje, om at prioritere; hvis man virkelig vil finde pengene, kan man også finde dem, for så er der andre steder, man kan spare, som jeg var inde på før.

Hr. Arne Melchior gjorde opmærksom på, at han var stand-in, og det kunne jeg da godt høre, for det var jo ikke så meget barselorlov, han talte om, det var mere krisepolitik, og hvem der nu havde indgået forlig med hvem. Derfor blev jeg ikke meget klogere på, hvordan han så på vores forslag.

Til sidst vil jeg sige, at regeringens barselorlovsforslag dog er en forbedring, om end ikke nær nok. Vi er sådan set positivt indstillet over for det. Der er detaljer i forbindelse med dagpengereformen, som jeg gerne vil studere nærmere i udvalget, nogle tekniske spørgsmål, som er lidt uoverskuelige, og som jeg derfor gerne vil prøve at kulegrave under udvalgsarbejdet. Jeg synes bare, det er en mærkelig måde, man har blandet tingene sammen på med hensyn til arbejdsgiverens ret til at undlade at betale for de tre første uger ved nyansættelser osv., men jeg tror da, vi lander et sted, hvor vi kan blive enige. Vi vil dog nok ikke undlade at stille ændringsforslag til det eksisterende forslag, men det kommer vist heller ikke bag på nogen.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Ordføreren for forslagsstillerne vedrørende lovforslag nr. L 188 (udvidet barselorlov), fru Anne Grete Holmsgård, har ordet.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil starte med at berolige fru Lilli Gyldenkilde helt og aldeles med at sige, at VS hverken er i gang med at adoptere socialdemokratiets politik eller den grønne bølge, som her på det sidste er begyndt at sætte sine fødder inden for SFs egne rækker. Man kan naturligvis som hr. Ole Thomsen mene, at VS' tanke med at fremsætte socialdemokratiets eget forslag var at skabe rav i rækkerne eller uro i gruppen. Hvis det har skabt uro, skal jeg egentlig heller ikke beklage det, for jeg synes faktisk, socialdemokratiet er sluppet for billigt om ved det, når de først laver et forslag og derefter tager det af bordet igen. VS' mening med at fremsætte dette for-

[Anne Grete Holmsgård]

slag var ganske enkelt at få gennemført en forbedring af barselorloven, for en forbedring er hårdt tiltrængt. Der er heller ingen, der er i tvivl om, at forslaget ikke fuldt og helt opfylder VS' egne ønsker om, hvordan en barselorlov skulle se ud, men det vil jeg komme ind på senere. Men det har vel været socialdemokratiets mening fra starten, at det var dette forslag, der skulle fremsættes; hvorfor har man ellers sendt det til høring i borgerrepræsentationen og ude i organisationerne? Man har jo fået en positiv opbakning bag det. De kritiske bemærkninger, der har været til forslaget i organisationerne, har i første række gået på, at det ikke var tilstrækkeligt. Der har faktisk ikke været ret megen kritik af forslaget som sådant. Alligevel valgte regeringen at tage forslaget af bordet med den argumentation, at der ikke var råd til den lille forbedring, der lå i det.

Så fremkom det nye, barberede forslag, og hvad er så forskellen? Jo, det første, man har taget ud, er 1 uges orlov til fædre; det andet er muligheden for at få en ret til graviditetsorlov fra den 8. til den 4. uge før fødslen, og det tredje er retten til at få dagpenge under graviditetsundersøgelser, som det er nødvendigt at få foretaget i arbejdstiden, og sådanne undersøgelser er der faktisk temmelig mange kvinder der i dag er nødt til at få foretaget. Jeg synes, det er urimeligt, at man vil ofre disse forbedringer ud fra argumentationen: det har vi ikke råd til, og jeg synes faktisk, socialdemokratiet skylder os en bedre forklaring end det.

I det forslag, socialdemokratiet selv har udformet, står der i bemærkningerne til dagpengeforslaget, at hele pakken vil koste altså 155 mill. kr. på årsbasis. I bemærkningerne til de lovforslag, vi sidder med i dag, står der, at man regner med, at de vil koste 95 mill. kr. Det drejer sig altså om sølle 60 mill. kr. Er det virkelig det værd at ofre et udmærket forslag, som socialdemokratiet selv har lavet, ofre sikringen af, at kvinder har ret til 8 ugers graviditetsorlov og har ret til at få graviditetsundersøgelser, mens de går på arbejde endnu? Jeg synes, det er en halvhjertet løsning, socialdemokratiet er kommet frem til. Men det betyder ikke, at vi ikke vil stemme for den forbedring, der ligger i det, for det er trods alt stadig væk en forbedring.

VS har allerede i den skriftlige fremsættelse til sit forslag gjort opmærksom på, at vi

også vil stille et ændringsforslag, som vi mener i større udstrækning tilfredsstiller de behov, der er for en rimelig graviditets- og barselorlov. Efter vores mening skal den ud over en otte ugers graviditetsorlov indeholde en ret til 26 uger for kvinden som barselorlov og 13 uger til manden eller samleveren.

Vi kan på mange måder stille os positivt over for det forslag, SF har fremsat, men jeg vil også give det et par kritiske bemærkninger med på vejen. Jeg synes ikke, det er rigtigt at lave et forslag, hvor man skal vælge, om det er den ene eller den anden af forældrene, der skal have graviditetsorloven. Jeg synes, man skal satse på først og fremmest at sikre kvinden. Det er trods alt sådan i dag, at det er kvinden, der står med hovedansvaret for barnet, for dets opdragelse og for, at det falder godt til, og det er også kvinden, der rent fysisk har brug for at restituere sig selv efter barselen, efter nedkomsten. Jeg synes, vores egne principper er bedre, når vi siger, at kvinden har et halvt år sikret barselorlov og manden har 13 uger, hvoraf de første fire uger skal falde i forbindelse med selve fødslen.

Vi mener desuden, at den rigtigste løsning vil være, at det er arbejdsgiverne, der betaler, og at betalingen ikke går over dagpengene. Vi mener, det vil være rigtigt at oprette en fond, hvortil alle arbejdsgivere indbetaler, uanset om de ansætter kvindelig eller mandlig arbejdskraft, så det ikke i sig selv skal være en årsag til at fyre folk i forbindelse med graviditet.

I det hele taget er beskyttelsen mod fyring i forbindelse med graviditet ikke særlig godt sikret i de forslag, socialdemokratiet har udarbejdet, hverken det, VS har fremsat, eller det, socialdemokratiet nu har fremsat selv. Jeg synes ikke, det er nok, at man siger, at en arbejdsgiver ikke må fyre kvinden, fordi hun har krævet sin ret til at have orlov; man må sikre, at kvinden ikke kan blive fyret overhovedet i forbindelse med orloven. Jeg forstår egentlig heller ikke, hvorfor man ikke har sat en minimumssats på den bøde, arbejdsgiveren skal betale, hvis han alligevel overtræder dette her, når man faktisk har indført en sådan paragraf.

Dagpengeforslaget vil jeg ikke komme med særlig mange bemærkninger om, men jeg vil dog sige, at jeg ærlig talt synes, det er ret groft, at man blander to forskellige eller

[Anne Grete Holmsgård]

faktisk flere forskellige ting sammen. Man kunne udmærket have fremsat et lovforslag, der sikrede kvinden dagpengeret i den periode, hvor hun har ret til orlov. Alligevel har man valgt at blande alle mulige andre ting ind i det, bl. a. en udvidelse af 3 ugers reglen for nyansættelser til nu ikke bare at gælde små virksomheder, men også større virksomheder. Det gør, at vi er meget negativt indstillet over for dette forslag, men vi vil forfølge det videre i udvalget.

Så vil jeg komme med nogle kommentarer til de ordførere, der har været heroppe. For det første til hr. Brixtoftes usædvanlig morsomme bemærkning om, at VS og SF nok mente, at vi selv trykte pengene herinde. Det gør vi ikke; vi ved udmærket, hvor værdierne skabes i dette samfund, men vi arbejder for at trykke pengene ud af de folk, som hr. Brixtofte gang på gang lægger sin lille beskyttende barnehånd hen over. Det er derfra, vi vil have pengene og ikke andre steder.

Så synes jeg, det er trist at høre de konservative – og jeg går ud fra, at fru Grethe Fenger Møller er enig med den konservative ordfører heri – tage afstand fra dette forslag. Jeg synes, det er specielt trist, at I gør det, når det faktisk er sådan, at fru Grethe Fenger Møller er formand for Dansk Kvinde-samfund og i andre sammenhænge gang på gang fremhæver, hvor nødvendigt det er med en forbedring af kvindens stilling og en forbedret ligestilling.

Til hr. Pilgaard Andersen vil jeg bare sige, at jeg håber, han selv forstod, hvad det var, han stod og sagde heroppe; jeg forstod i hvert fald ikke ret meget af det.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg har bedt om en kort bemærkning, for fru Birthe Nielsen havde jo fuldstændig ret i, at jeg ikke havde tilkendegivet CDs standpunkt over for de to private lovforslag i den pakke, vi her behandler, og det beder jeg om undskyldning for, det var en forglemmelse.

Jeg skal herved meddele, at CD finder disse forslag urealistiske og derfor ikke kan støtte dem.

Den sidste taler, ordføreren for VS, vil jeg blot spørge, hvordan en lille barnehånd kan være beskyttende. For øvrigt trykker jeg tit og gerne hr. Brixtofte i hånden, og jeg kan

bekræfte, at han har en ganske normal kraftig mandehånd.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg tror ikke, vi skal bevæge os yderligere ud i diskussionen om, hvordan medlemmerne er indrettet rent fysisk.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg vil gerne takke de partier, der har tilsluttet sig de af regeringen fremsatte lovforslag. Der er blevet stillet nogle enkelte direkte spørgsmål, bl. a. af fru Lone Dybkjær, og dem går jeg ud fra at vi vender tilbage til i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

Der var vel ikke så forfærdelig meget overraskende i den behandling, vi har haft af disse lovforslag her i dag. I hvert fald overraskede det ikke mig særlig meget, at hr. Brixtofte havde det standpunkt, han havde, selv om han jo efter sit eget forslag svang sig op til at skrive om søstersolidaritet i artikler i Berlingske Tidende. Der var ikke meget søstersolidaritet med lønmodtagerne i det indlæg, hr. Brixtofte holdt her i dag, men som sagt havde jeg nu heller ikke ventet bedre.

Derimod undrede det mig umådelig meget, at det konservative folkeparti indtog den stilling, de indtog i dag. Jeg synes egentlig, det konservative folkeparti på mange områder i kvindespørgsmål har haft en stillingtagen, som ikke var så snæver, som jeg har opfattet partiet i andre spørgsmål. Specielt fordi jeg den 20. april modtog et brev fra Dansk Kvindesamfund underskrevet af fru Grethe Fenger Møller, hvori der står:

»Et lovforslag om en udvidet barselorlov til alle kvinder og som en begyndelse 1 uges barselorlov til mænd bør fremsættes trods de aktuelle bestræbelser på at begrænse de of-fentlige udgifter.

Selv om det vil medføre merudgifter for samfundet at gennemføre forslaget, er det en nødvendig forbedring af forældres mulighed for at byde småbørn rimelige vilkår.«

Jeg forstår godt, det kan være vanskeligt også at skulle tilpasse sig de synspunkter, et parti kan have i den aktuelle politiske situation, men alligevel, at kunne afvise et forslag, som alene betyder en udgift på 100 mill. kr., som er en beskedent forbedring af nogle forhold, som i hvert fald kvinderne i det konservative folkeparti også har været enige i vi

[Socialministeren]

skulle have, det havde jeg oprigtig talt ikke ventet.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Hr. Poul Thomsen har ordet.

Ole Thomsen (S):

Jeg vil gøre et par korte bemærkninger til venstres ordfører, som jo bruger meget af sin tid på at komme ind på selve betalings-spørgsmålet til den 4. og 5. uge. Jeg kan nu ikke tro, at hr. Brixtofte ikke ved, at det automatisk ville være faldet bort med udgangen af 1980. Men jeg må forstå hr. Brixtofte sådan, at han hellere vil stille forslag herinde om at yde et tilskud til arbejdsgiverne på 300 mill. kr., end han vil stille forslag om at give bare 100 mill. kr. til en rimelig barselorlov. Sådan må jeg forstå disse bemærkninger.

Jeg er egentlig også meget forbavset og skuffet over fru Karen Thurøe Hansens bemærkninger. For i samme åndedrag, som fru Karen Thurøe Hansen taler imod dette forslag, taler hun om et forpjuget forslag. Jeg har derfor på fornemmelsen, at hun ikke helt har sit hjerte med i den sag og egentlig hellere havde set et væsentlig bedre forslag, og det ville jeg bestemt også meget hellere have fremsat, nemlig vores oprindelige forslag. Men det har der altså ikke været muligheder for.

Der har været mange kritiske kommentarer, der hele tiden kører på socialdemokratiets manglende velje til at skaffe disse penge. Specielt til fru Lilli Gyldenkilde, der ville hjælpe os med at finde pengene, vil jeg sige, at jeg blev lidt forbavset, da det ikke var Farøbroen denne gang, der skulle betale også dette her, det var åbenbart forsvarsforliget. Men jeg blev alligevel en lille smule beroliget, da fru Birthe Nielsen kom op, for hun mente også, at broprojekterne kunne betale alt, altså har hun stadig væk en rest. Jeg har lagt disse beløb sammen, og vi har efterhånden brugt disse penge til Farøbroen adskillige gange, men der skulle åbenbart endnu være en rest fra andre broer.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Undskyld, at jeg forsynede hr. Ole Thomsen med et andet fornavn. Jeg synes, det, han har, er meget smukt.

Brixtofte (V):

Jeg stillede et spørgsmål til socialministeren vedrørende de 300 mill. kr. i ekstraomkostninger, som dette forslag betyder for erhvervslivet i forhold til tidligere år, og jeg vil igen bede socialministeren om at bekræfte, at dette forslag sammenholdt med de regler, der nu udløber, og som altså ikke mere er gældende, betyder, at erhvervslivet påføres ekstraomkostninger på sygedagpengeordningen af størrelsesordenen 300 mill. kr.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg har et enkelt svar til fru Lone Dybkjær, der undrede sig over, at de konservative ikke kunne medvirke til denne lovgivning, og fremhævede, at de konservative tidligere har vist stor social forståelse, der ikke harmonerede med det standpunkt, vi tog i dag.

Jeg vil gerne sige til fru Lone Dybkjær, at det er fuldstændig rigtigt; jeg tror, man skal mange, mange år tilbage for at finde et tilfælde, hvor de konservative har stemt imod sociale forbedringer. Men jeg vil også gerne tilføje, som jeg sagde i første omgang, at vi heller aldrig nogen sinde har stået i en så vanskelig økonomisk situation, som vi gør i dag, og det er af den grund, vi tager afstand fra dette forslag.

Jeg må måske lige have lov til at føje noget til, jeg glemte i første instans – men det kan vi komme tilbage til under udvalgsarbejdet – nemlig at hvor der er lægelige indikationer for en tidligere orlov, altså en orlov før fødslen, og hvor der er komplikationer med hensyn til graviditeten, ser vi gerne, at der sker en forbedring.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg vil først takke socialministeren for bemærkningen om, at det konservative folkeparti i mange kvindespørgsmål har haft en stillingtagen, som ministeren ikke opfattede som snæver; det var jo en venlig bemærkning.

Så henviser ministeren til en resolution, der er vedtaget på et landsmøde i Dansk Kvindesamfund, som er tilstillet regeringen. Dertil må jeg sige, at en resolution vedtaget på et landsmøde i Dansk Kvindesamfund behøver ikke nødvendigvis at være identisk med det konservative folkepartis holdning,

[Grethe Fenger Møller]

og det tror jeg egentlig godt ministeren er klar over.

Så siger ministeren også: jeg ved godt, det er vanskeligt at tilpasse et partis synspunkter, og hvordan kan man dog egentlig afvise et forslag, der indeholder forbedringer, som kun koster 100 mill. kr? Jeg tror, vi alle må erkende – og det tror jeg også ministeren gør – at vi lever i en krisetid, hvor vi gerne vil gøre noget for kvindesagen og for mange andre sager, men hvor vi også må foretage en økonomisk prioritering, og det mener ministeren jo også; jeg mener, ministeren fra folketingets talerstol har sagt noget lignende i dag under behandlingen af et andet lovforslag. Men ministeren har også ment det i forbindelse med diskussionen om forbedrede barselorlovsregler, for den 21. marts d. å. behandlede folketinget et forslag fra venstre om forbedrede barselorlovsordninger, og da sagde ministeren ifølge Folketingstidende 1979–80, sp. 6919:

»Jeg vil gerne benytte lejligheden til kraftigt at understrege, at regeringen prioriterer en udvidet ret til dagpenge i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption højt. Det er imidlertid vores opfattelse, at en udvidelse af dagpengeretten bør omfatte både lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende, herunder medhjælpende ægtefæller, og således at der sker ligestilling i dagpengemæssig henseende af disse grupper. Da der på grund af den økonomiske situation skal spares på en lang række områder, finder regeringen det ikke muligt at foreslå forbedrede barselhvile-regler i øjeblikket.«

Det er mindre end to måneder siden, at socialministeren kunne sige dette her fra folketingets talerstol. Så har regeringen i mellemtiden ændret opfattelse. Ministeren har altså også kendt til det dilemma, det er at skulle prioritere mellem det, man ønsker sig i princippet, og det, man finder er økonomisk forsvarligt; derfor var jeg egentlig meget forundret over ministerens bemærkninger til mig.

Så kan jeg sige, at det, det konservative folkeparti kan gå med til i øjeblikket, er en ligestilling mellem lønmodtagere og selvstændige, således at alle grupper af kvinder får mulighed for 14 ugers barselhvile. Som fru Karen Thurøe Hansen var inde på før, vil vi også gerne gå ind i en diskussion om, at det kan være rimeligt, at kvinder også har mulig-

hed for at få orlov inden fødslen, uden at det skal medføre, at de mister noget af orloven efter fødslen. Men hvis man kunne nå frem til en ordning, hvor man sagde: i det tilfælde, hvor det er lægeligt begrundet, at man skal have en sådan ordning 4 uger inden fødslen, vil vi gerne gå med til det. Det vil vi lægge op til forhandling med regeringen, og så tror jeg, at ministeren, efter at jeg har mindet hende om, hvad hun selv har sagt, nu kan forstå sammenhængen mellem ens principielle holdning og nødvendigheden af en økonomisk prioritering.

(Kort bemærkning).

Ole Thomsen (S):

Jeg vil gerne stille det spørgsmål til fru Grethe Fenger Møller, om fru Grethe Fenger Møller ikke står bag ved den udtalelse, der er kommet fra landsmødet i Dansk Kvinde-samfund.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er naturligvis, at fru Grethe Fenger Møllers udtalelse her chokerer mig. Jeg må nu overveje mit medlemskab i Dansk Kvindesamfund eller i det mindste overveje, om ikke Dansk Kvinde-samfund må se sig om efter en ny formand.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Folketinget kan ikke tage stilling til dette medlemskab.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne sige et par ting til de foregående ordførere. Til fru Birthe Nielsen kan jeg sige, at jeg er enig i det forslag, som børnekommissionen fremsendte, barselorlovsfor-slaget med børnekommissionens bemærkninger. Der stod naturligvis også, at der var tale om et ideelt forslag. Det var klart nok, at det ikke var sikkert, at alt kunne gennemføres på én gang, og så lavede man en prioritering. Prioriteringen gik på 8 uger til alle før fødslen og 14 uger til alle efter fødslen. Det forslag, socialministeren har fremsat, er ganske rigtigt på kun 4 uger, men jeg synes, at det alt andet lige er bedre, at vi får det, end at vi ingenting får.

[Lone Dybkjær]

Jeg synes også godt, man kan sige, at 8 uger er længe inden fødslen, og at 4 uger sådan set nok er en passende tid at starte med. Bliver der så muligheder for forbedringer senere hen, vil vi også, er jeg overbevist om, være at finde blandt dem, der vil støtte disse forbedringer.

Så vil jeg sige til fru Birthe Nielsen, at også jeg gerne ser en anden prioritering af de militærudgifter, vi har her i landet, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at kan der spares et passende antal millioner kroner dér, ser jeg – og dér tror jeg faktisk også jeg har den radikale gruppe bag mig – dem gerne gå til forbedringer af børns vilkår. Så kan vi finde frem til nogle nedsatte forsvarsudgifter, synes jeg, det vil være udmærket, men jeg er bange for, at det ikke vil komme til at afhænge af fru Birthe Niensens og mit parti, desværre.

Så sagde fru Birthe Nielsen, at man kunne mærke, at hr. Arne Melchior var stand-in. Ja, det kan man selvfølgelig godt sige. Jeg synes nu, hr. Arne Melchior havde den fordel, at han faktisk lod være at udtale sig for meget om noget, som han så måske ikke syntes han havde den dybeste forståelse for. Så jeg synes dels han var en ærlig stand-in, dels at han gjorde det udmærket med sin støtte til det foreliggende forslag. Jeg har villet sige det, da jeg jo ikke normalt sådan ligefrem tager hr. Arne Melchior i forsvar heroppefra.

Til fru Karen Thurø Hansen vil jeg gerne sige, at det da er rigtigt, at vi er i en vanskelig økonomisk situation og nok også i den vanskeligste situation, vi nogen sinde har været i, men jeg synes ikke, det skal betyde, at tingene skal gå i stå. Jeg synes, det skal betyde, at vi skal prioritere tingene på en anden måde, og det er vel faktisk det, vi har gjort med dette påskeæg, denne æggekage, dette forlig, eller hvad man nu ønsker at kalde det. Vi har foretaget nogle besparelser på nogle områder og foretaget nogle forbedringer og dermed øget udgifterne på nogle andre områder. Jeg synes, det er meget, meget lykkeligt, at barselorloven ikke er gledet ud i sidste runde, sådan som den næsten altid ellers har gjort i de sidste mange år.

Jeg vil også sige, at der er besparelser på f. eks. børnetilskuddene, som jeg ikke synes er lykkelige, det skal ikke være nogen hemmelighed. Jeg går ind for dem, jeg stemmer for dem, men jeg må indrømme, det har gjort

det en anelse lettere for mig at acceptere disse besparelser, at vi har fået denne barselorlovsforbedring. Det har trods alt været en omprioritering, som jeg synes man kunne være bekendt at have med at gøre. Jeg vil egentlig anbefale det konservative parti at vurdere situationen lidt på den måde snarere end at sige, at nu skal alt gå i stå, for det fører ingen steder hen, at vi sætter det hele i stå. Det, det drejer sig om i den nuværende situation, er at foretage omprioriteringer, og det drejer sig virkelig om, at vi så har nogle visioner om, hvad vi vil med vores familier og børn, sådan at de omprioriteringer og det, vi kommer til at foretage os i disse år, også har en smule perspektiv i sig.

Så vil jeg sige noget helt konkret om det med lægelig indikation, og det vil jeg tage op, fordi det radikale venstre jo et par gange har fremsat forslag til forbedret barselorlov, hvor vi bl. a. sagde, at der skulle være lægelig indikation til de 8 uger inden fødslen. Når vi så let accepterer det med de 4 uger, skønt vi tror, det er noget dyrere end det med lægelig indikation, er det, fordi vi tror, det er rigtigere. Alt tyder nemlig på – det fremgår også af barselorlovsbetænkningen – at der vil blive meget stor forskel landet over. Der vil næsten altid kunne gives en lægelig indikation på, at det er godt for den gravide kvinde de sidste 8 uger inden fødslen at holde fri. Der er næsten ingen læge, der kan sige, at det ikke er godt. Det er bedre for barnet og kvinden, hvis hun er afslappet i de sidste 8 uger. Derfor vil det med lægelig indikation give meget stor usikkerhed. I den deputation – og det ved fru Karen Thurø Hansen også – der var i socialudvalget for nylig, sagde man også: det vil være forfærdeligt for lægerne at skulle administrere denne ordning. Vi foretrækker så langt en 4 ugers løsning, om jeg så må sige, og det er den, vi behandler i dag. Det er derfor, det radikale venstre så helhjertet kan gå ind for den.

Til fru Grethe Fenger Møller vil jeg bare sige – nu har jeg aldrig været medlem af Dansk Kvindesamfund, og jeg må nok sige, at jeg heller ikke helt føler trang til det oven på debatten i dag – at jeg personlig ikke kan forstå, at fru Grethe Fenger Møller ikke blot lod være med at underskrive det brev fra Dansk Kvindesamfund, men det er som sagt fru Grethe Fenger Møllers problem og ikke mit. Jeg tror, at jeg i en tilsvarende situation

[Lone Dybkjær]

havde ladet en anden underskrive og så klart erkendt, at man i princippet var enig, men at man vidste, at man ikke ville kunne tillade denne enighed at komme til udtryk, når man var i folketinget. Men som sagt, det er fru Grethe Fenger Møllers problem og ikke mit, og det er jeg i øvrigt taknemlig for at det er.

Arne Melchior (CD):

Jeg føler mig dybt skuffet over de to kvindelige kolleger fra det konservative folkeparti. Det var selvfølgelig med stor spænding, vi alle lyttede til fru Grethe Fenger Møllers forklaring på det brev, som socialministeren her dokumenterede, og jeg kan kun sige, at jeg ikke føler svaret fra fru Grethe Fenger Møller spor overbevisende. Jeg kan ikke forstå, at man kan leve med disse skiftevis kasketter, for det er jo ikke første gang, at fru Grethe Fenger Møller er i en vanskelig situation. Jeg har sympati for hendes vanskeligheder, men hun er den, der selv bedst kan bringe sig ud af dem ved at tage et standpunkt, som er klart.

Når fru Karen Thurø Hansen så siger, at vi har store vanskeligheder, og at hun derfor ikke kan gå med til noget, som hun under andre omstændigheder ville, kan jeg følge hende så langt som til at sige, at det er nødvendigt at sætte en grænse, lave en slags holdt foran for forbedringer. Det kan jeg godt følge fru Karen Thurø Hansen i, men jeg kan ikke forstå, at fru Karen Thurø Hansen lige på dette punkt ikke kan indse, at det er en nødvendighed. Der vil jo også blive andre udgifter, som både fru Karen Thurø Hansen og hendes parti vil stemme for i de kommende år, hvor vi stadig væk vil være i en vanskelig situation; udgifter til vejforbedringer og alle mulige andre anlæg – allerede i næste uge bliver der jo Farøbroen igen, og jeg går ikke ud fra, at man dér har svunget om i de sidste 14 dage. Der vil blive mange andre udgifter, som fru Karen Thurø Hansen skal stemme for, medens Danmark er i en valutarisk vanskelig situation. Men lige på det område, som dette dagsordenspunkt vedrører, sætter man grænsen, og det kan jeg altså slet ikke forstå at fru Karen Thurø Hansen kan få sig til.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Arne Melchior, at jeg har meget svært ved at forstå, at han synes, at det er så svært for mig – og det er der andre der har været inde på også – for hvad er det egentlig, der skiller? Jeg forstår, at mange af de ordførere, der har draget en anden organisation ind i det konservative folkepartis holdning, går ind for regeringens lovforslag på dette område. Hvad er der egentlig, der skiller mellem det konservative folkepartis holdning og vores og regeringens holdning? Det er spørgsmålet om, hvorvidt de 4 uger inden fødslen skal være en generel ret for kvinder eller det skal være lægeligt begrundet. Så stor er forskellen ikke, at hr. Arne Melchior skal gøre det til et så stort problem. Jeg tror altså, at hr. Arne Melchior overvurderer situationen noget.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil da gerne sige til fru Anne Grethe Holmsgård, som kastede sig over, hvilken farve vores parti har, at vi siger, vi er et smukt grønt parti, men i rødt; så ved fru Anne Grete Holmsgård det. Når vi siger det, har det selvfølgelig ikke så meget med barselorlovsforslagene her at gøre, men det har noget med vækst og ressourcer at gøre, for man tænker reformmæssigt på andre områder end lige netop det område, vi har til debat i dag.

Jeg synes også, at fru Anne Grete Holmsgård i sine bemærkninger til VS' lovforslag, som jo er det tidligere forslag fra socialdemokratiet, kom ind på nogle måske lidt urealistiske ting. Det undrede mig lidt, at disse bemærkninger til lovforslaget, fordi fru Anne Grete Holmsgård jo er en ung kvinde, er så gammeldags. Det synes jeg egentlig hun er, for når vi går ind for ligestilling, gør vi det konsekvent, således at mænd får den samme ligestilling. Det er bl. a. derfor, vores forslag går ud på 9 måneder for enten manden eller kvinden, men hvor de selv kan vælge; det er for at give forældrene den valgfrihed, det nu er. I mange tilfælde vil det da nok være kvinden, der får de 6 måneder, men der er altså også den mulighed for manden, og det gør vi, fordi vi synes, der her virkelig er et behov for, at mænd meget mere aktivt skal gå ind i det, der hedder opdragelse af børn, og jeg mener, at hvis vi virkelig ønsker en

[Birthe Nielsen]

reel ligestilling, er det en af de veje, man kan gå.

Jeg sagde før noget om arbejdsmarkedet, men dette her hænger sammen med det rent familiemæssige, og det er så vores holdning til det.

Hr. Ole Thomsen talte om, at vi mente, der kunne spares både på militæret og broprojekter. Ja, det mener vi stadig væk. Det, vi kan være kede af i denne forbindelse, er, at der også er mange andre ting, vi kunne nævne. Vi er da meget kede af, at vi ikke fik den skattereform, som også kunne have betydet en anden omfordelingspolitik, og sådan kunne jeg blive ved med at nævne ting, men det er nok ikke det, disse forslag går ud på. Men vi kunne da godt anvise, hvor der var nogle penge at hente, som ville tilgodese netop den gruppe mennesker, vi snakker om i dag, nemlig kvinder, børn, altså yngre børnefamilier.

Jeg er meget enig med fru Lone Dybkjær i, at man skal ændre vilkårene ved en omprioritering. Det var jeg selv inde på, første gang jeg var heroppe. Jeg synes også, at det, der trænges til, ikke bare er et spørgsmål om kroner og øre, men også om trivsel, men det kan også have noget med kroner og øre at gøre på længere sigt. De menneskelige omkostninger ved ikke at gøre nogle mere fornuftige ting for vores børn er nemlig også en del af det forebyggende arbejde. Jeg har selv, i de mange år jeg har været ansat inden for det sociale område, netop oplevet mange tragedier, fordi man har gjort alt for lidt for børnefamilierne i de tidlige år. Derfor sker der mange større skader senere hen, som rent menneskeligt, men også omkostningsmæssigt er meget dyre for samfundet, og derfor mener jeg helt afgjort, at det, det koster i første omgang menneskeligt, økonomisk, vinder vi ind på længere sigt. Derfor vil jeg gerne stille et spørgsmål til socialministeren. Der står i bemærkningerne til ministerens forslag, at næste trin vil komme senere, og jeg kunne godt tænke mig at spørge socialministeren, hvornår vi kan forvente næste skridt, for det her er åbenbart kun det lille første skridt. Det er jeg glad for at høre, og jeg ser med forventning frem til, at vi snart får det næste skridt, og vil bede socialministeren om at komme med de oplysninger.

Lige til sidst vil jeg sige til fru Grethe Fenger Møller, at jeg for en gangs skyld er enig

med hr. Arne Melchior med hensyn til de forskellige kasketter. Man skulle tro, fru Grethe Fenger Møller efterhånden blev skizofren af de to forskellige ting. Det er jo altid rart at gå på to ben, men jeg synes, at fru Grethe Fenger Møller hopper meget rundt på det ene ben og ikke kan finde ud af sit ståsted.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg synes, hr. Ole Thomsen kom lidt hurtigt om ved det, da han svarede på, hvad det var for nogle tungtvejende årsager, der havde gjort, at socialdemokratiet alligevel ikke ville stemme for sit eget forslag, om det virkelig var de 60 mill. kr., der skiller.

Så vil jeg også gerne på linje med fru Birthe Nielsen have et svar på, hvornår vi kan forvente at næste etape af barselorloven vil blive gennemført, eller hvornår socialdemokratiet eller regeringen vil tage initiativ til, at den bliver gennemført.

Jeg synes, at hr. Arne Melchior efterhånden har gjort sig til ekspert i at fokusere på det, der ikke er pointen i det, der bliver sagt. Det var ikke hr. Brixtoftes store eller små hænder, der var pointen. Det, der er pointen, er, at når det drejer sig om et forslag, der skal give nogle sociale forbedringer, råber hr. Brixtofte op om, hvem der trykker pengene; men når det drejer sig om at give arbejdsgivertilskud, kunne hr. Brixtofte ikke drømme om at spørge om, hvem der trykker pengene, eller hvem der producerer værdierne.

Til fru Birthe Niensens bemærkning om, at hun syntes, jeg var lidt gammeldags, vil jeg gerne endnu en gang forklare, hvorfor vi ikke synes, at den bedste model er en total valgfrihed. Vi mener, det er vigtigt at sikre, at kvinden under alle omstændigheder får det halve år. Hvis man har en model som den, SF har i sit beslutningsforslag her, kan man godt forestille sig, at manden i en række familier vil presse kvinden til, at hun kun får 3 måneder og han får det halve år, og det synes jeg ikke man skal åbne for. Det kan man godt risikere. Når vi selv siger, at vi ønsker en 13 ugers barselorlov for fædrene, gør vi det selvfølgelig også ud fra nogle principper om ligestilling, både for at opnå en ligestilling i ægteskabet og for at give børnene en mulighed for fra starten af at have en far

[Anne Grete Holmsgård]

i hjemmet i den første tid og få et tæt forhold til den far.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal starte med at give et rigtig godt politisk svar på spørgsmålet om, hvornår en næste etape af barselreformen kommer. Den kommer, når der bliver mulighed for det.

Så er der de mere direkte ting, der blev spurgt om. Der var hr. Brixtofte, som, selv om han jo i virkeligheden havde fået svar af den socialdemokratiske ordfører, gerne ville gentage spørgsmålet til socialministeren om de 300 mill. kr. i forbindelse med erhvervslivet. Der er det jo sådan, som den socialdemokratiske ordfører sagde det, at ordningen udløber; der er ikke nogen penge til den ordning. Hvis der skal laves en ordning, er det en lovændring, og så koster det 300 mill. kr. Også jeg må opfatte hr. Brixtoftes indlæg sådan, at søstersolidariteten viser sig ved, at der med rimelighed skal gives 300 mill. kr. yderligere til erhvervslivet for at klare 4. og 5. uge, men at der ikke kan betales 100 mill. kr. til barselorlov. Som jeg sagde i min første svarrunde, er det ikke, fordi det undrer mig, det undrede mig mere, at hr. Brixtofte dristede sig til at tale om søstersolidaritets på et tidligere tidspunkt.

Selv om flere har været inde på de ting, fru Grethe Fenger Møller har sagt her i dag, bliver også jeg nødt til at sige en smule mere, for fru Grethe Fenger Møller refererede til den behandling, vi havde haft af venstres forslag, og sagde, at jeg da måtte have god forståelse for en økonomisk prioritering. Det har jeg selvfølgelig også, og derfor citerede fru Grethe Fenger Møller også rigtigt, da hun sagde, at vi ikke kunne fremsætte forslaget i øjeblikket. Vi har så i forbindelse med kriseplanen arbejdet disse ting igennem og prøvet at finde ud af, om vi ikke kunne beskære forslaget lidt endnu, men dog få taget hul på et princip også i en krisetid, og jeg synes i og for sig, at fru Lone Dybkjær så udmærket har redegjort for nogle af de overvejelser, man kan gøre sig om sådanne forslag, når det ellers i øvrigt mest går ud på at beskære. Men, fru Grethe Fenger Møller, det, der står i det brev, som er stilet til socialministeren, og som er vedtaget på Dansk Kvindesamfunds landsmøde, er: trods de aktuelle bestæbelser på at begrænse de offentlige udgifter. Det er den passus, som er

besynderlig. Der er jo ikke noget mærkeligt i, at man begrunder en afvisning med, at man ikke synes, der er økonomiske muligheder, men hvordan kan man både skrive under på en sådan formulering og så her i folketinget argumentere for, at der ikke er økonomisk mulighed herfor. Så kommer fru Grethe Fenger Møller ind og siger, som et svar til hr. Arne Melchior: ja men er der så stor forskel, for det konservative folkeparti vil jo gerne se på en lægelig indikation for de fire uger. Så vil jeg vide: hvilke økonomiske overvejelser har det konservative folkeparti gjort sig om det forslag? Hvad koster det med en lægelig indikation for de fire uger? Hvor meget er det konservative folkeparti villig til at ofre på dette område, for at kvinderne kan få denne beskedne forbedring?

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Allerførst vil jeg bekræfte, at der er tale om 300 mill. kr. i meromkostninger for erhvervslivet, hvis dette forslag om sygedagpenge vedtages. Dermed vil der være tale om, at vores erhvervsliv i forhold til forrige år vil have en dårligere konkurrenceevne og dårligere beskæftigelsesmuligheder, og dermed vil der blive mindre eksport og større ledighed. Det er altså det triste, at når man stemmer for dette forslag, betyder det, at vores erhvervsliv, der i forvejen har det meget vanskeligt, bliver yderligere belastet, derved at man ikke forlænger den gældende ordning med hensyn til fjerde og femte uge. Det står altså fast, at det betyder 300 mill. kr. i ekstra omkostninger.

Til sidst vil jeg sige om søstersolidariteten, at det glæder mig, at min artikel har gjort indtryk på socialministeren, således at socialministeren nu er nået til den erkendelse, vi andre har, nemlig at der bør skabes ligestilling for medhjælpende hustruer, selvstændigt erhvervsdrivende og adoptivforældre. Det er i orden. Nu er socialministeren i den dårlige situation sammenlignet med mig, at hun har forskellige opfattelser, hver gang vi diskuterer dette spørgsmål. Sidste gang havde socialministeren én opfattelse, i dag en anden og næste gang måske en tredje. Derfor er det klart, at ministeren er nødt til at modsige sig selv fra den ene gang til den anden. Men det, jeg var imod sidste gang, var, at social-

[Brixtofte]

ministeren afviste en ligestilling af disse grupper, der er diskrimineret, med, at den ville man ikke være med til, før man gennemførte en generel forbedring, og dermed var der ikke tale om søstersolidaritet.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg synes egentlig ikke, det var umagen værd at gå ind i den argumentation, da hr. Brixtofte var fremme med den første gang, og hvis hr. Brixtofte havde hørt, hvad fru Grethe Fenger Møller læste op fra behandlingen sidst, fremgik det meget klart, at socialdemokratiet i sit forslag havde indbygget den ligestilling, at vi ikke i øjeblikket kunne komme med forslaget, at vi præcis, ligesom det forelå, nu har indbygget denne ligestilling i det forslag, der her er lagt frem. Og det tror jeg såmænd godt hr. Brixtofte kan huske.

(Kort bemærkning)

Brixtofte (V):

Det står fast, at sidste gang vi diskuterede denne sag, afviste socialdemokratiet at gennemføre en ligestilling for de grupper, der var diskrimineret, så længe man ikke kunne gennemføre en generel forbedring, og derfor gjorde man sig dengang skyldig i manglende søstersolidaritet.

(Kort bemærkning).

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg vil gerne sige til socialministeren: nej, det konservative folkeparti har ikke gjort sig nogen overvejelser med hensyn til, hvad forslaget om lægelig indikation vil koste. Vi befinder os faktisk midt i en klynketid. Vi taler om graviditet. Ja men graviditet er ikke nogen sygdom, det er en ganske naturlig foreteelse, og mindst 95 pct. af Danmarks kvinder har en ganske naturlig fødsel. Hvad er det dog for noget? Jeg kan kun se, at det må være sådan, at den ganske lille procentdel af kvinder, som er syge under graviditeten, får mulighed for at få 4 uger før. Alle andre føder som regel normalt.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil godt til fru Karen Thurøe Hansen sige, at jeg synes, hun taler mod bedre viden-

de. Det her er jo ikke et spørgsmål om at føde normalt eller ej. Det er rigtigt, det gør langt hovedparten af kvinderne. Spørgsmålet er, hvilken start man vil give børnene her i livet, og her siger al lægelig sagkundskab, at det er godt, hvis der kan gives kvinden graviditetsorlov, altså orlov inden fødslen. Jeg må bede fru Karen Thurøe Hansen om at læse, hvad sagkundskaben siger på dette område. Der er ingen, der ikke siger det. Det har ikke noget at gøre med en normal fødsel eller ej, det har noget at gøre med i det hele taget at give barnet en god start her i livet, og så har det selvfølgelig noget at gøre med, at kvinderne ikke bliver kørt fuldstændig ned af en fødselsituation. Man må jo også sige, at der er sket noget på arbejdsmarkedet. Der er en række kvinder, der har hårdt fysisk arbejde, og for hvem det er nødvendigt at få orlov inden fødslen, for at der ikke skal komme virkelige komplikationer. Dem hjælper vi også med dette. Vi er ikke tilbage i de gamle tilstande.

Så vil jeg i øvrigt lige til hr. Brixtofte sige, at jeg er ved at brække mig, når jeg hører ham sige noget om søstersolidaritet. Det er i virkeligheden ikke til at holde ud.

Med hensyn til at vedtage dette lovforslag: ved at vedtage dette lovforslag siger man ikke noget om den fjerde eller femte uge i arbejdsgiverperioden. Det står i den lov, vi har i dag, at den udløber, og hr. Brixtofte kan jo så fremsætte forslag om, at det skal laves om, men det har ikke noget med dette lovforslag at gøre, så det synes jeg godt at vi kunne holde for sig selv.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Selv om det ikke er til at holde ud, kan udtryksformen godt være lidt anderledes.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Ministeren redegjorde jo for, hvordan udviklingen inden for regeringen og socialdemokratiet havde været siden den 21. marts, hvor man altså ikke mente, man havde råd til forbedringer på barselorlovsområdet. Jeg kan jo ikke bedømme, hvad der sker i regeringen og i socialdemokratiet – det kan man vel godt forstå – men så vidt man har kunnet bedømme gennem aviserne, har det nærmest virket, som om det var svært at få disse æn-

[Grethe Fenger Møller]

dringer igennem, og jeg vil da sige, at jeg synes, det er positivt, at man trods en krisesituation alligevel er kommet med et forslag.

Ministeren sagde, at man har fået taget hul på et princip i en kriseplan. Det mener jeg ikke man har, for jeg mener ikke, at der er så mange nye principper, og jeg tror, at hvis vi skulle have haft en principløsning, som både ministeren og jeg var tilfreds med, ville den være kommet til at se meget anderledes ud. Men nu har vi fået en justering, der i hvert fald ligestiller de selvstændige og lønmodtagerne og giver kvinderne samme stilling med hensyn til de 14 uger.

Så henviste ministeren igen til Dansk Kvindesamfunds landsmødevedtagelse. Den var udarbejdet og vedtaget på et tidspunkt, hvor man ikke vidste, om regeringen havde ændret holdning, på et tidspunkt, hvor vi troede, barselorlovsforslaget var faldet, og at der intet kom igennem på dette område, så vi var bekymret for, at man ville glemme kvinderne. Nu er der kommet et forslag, og så spørger ministeren: ja men hvor meget vil de konservative betale for en lægelig indikation? Det kan jeg ikke beregne. Det må være socialministeriet, der skal beregne, hvad den del af barselorlovsforslaget koster. Hvor meget koster det at ligestille de selvstændige med lønmodtagerne, hvad koster det med en lægelig indikation, og hvor meget koster egentlig en generel udvidelse til 4 uger inden fødslen?

Så vil jeg også sige, at der er mange kvinder, som gerne vil arbejde til den dag, de føder, fordi man så ligesom nemmere kommer gennem sin graviditet. Nogle kvinder har hårdt fysisk arbejde, andre kvinder har det ikke. Nogle kvinder har lette svangerskaber, nogle har vanskelige, og derfor mener jeg også, det ville være godt, om man ligesom kunne sondre, således at man i en krisesituation kunne give graviditetsorloven inden fødslen til de kvinder, der har størst behov for det, nemlig dér, hvor der er en lægelig indikation. Om så næste fase bliver, at man kan give den til alle kvinder, eller man siger: det burde være 8 uger inden fødslen på en lægelig indikation, bør man diskutere. Måske burde det være 8 uger på en lægelig indikation inden fødslen.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

For tredje gang vil jeg sige, at problemet med den lægelige indikation er, at det ikke er så enkelt. Hvis man gennemfører en lov med lægelig indikation, får det en masse uheldige administrative konsekvenser, og det er et af problemerne ved lægelig indikation.

Derudover vil det ramme uretfærdigt hen over landet. Nu har jeg sagt det tre gange. Jeg har stadig ikke hørt nogle argumenter overhovedet imod det, jeg har sagt her. Det kan godt være, de er der, men så vil jeg i hvert fald gerne høre dem.

Og så vil jeg gerne sig til fru Grethe Fenger Møller: der er altså tale om en orlovsvret og ikke en orlovsvang.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal ikke forlænge denne debat ret meget. Jeg er enig i de bemærkninger, fru Lone Dybkjær har gjort.

Jeg håber ikke, jeg kunne tolke fru Grethe Fenger Møllers bemærkninger sådan, at Dansk Kvindesamfund godt kunne komme med den nævnte udtalelse, da den var gratis, nemlig da man ikke regnede med, at regeringen kom med sit forslag, mens det nu, hvor regeringens forslag er kommet, ikke er så nemt.

(Kort bemærkning).

Ole Thomsen (S).

Jeg skal heller ikke forlænge debatten meget, men jeg vil gerne takke fru Grethe Fenger Møller for den meget fine anbefalingstale for vores forslag. Jeg synes bare, det er synd, fru Grethe Fenger Møller ikke vil stemme for forslaget.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

For at der ikke skal være nogen som helst misforståelse, vil jeg godt sige til socialministeren: nej, sådan kan hun ikke fortolke Dansk Kvindesamfunds henvendelse. Den mener vi selvfølgelig under alle omstændigheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoget uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Med hensyn til udvalgsbehandling stiller jeg følgende forslag:

Forslagene under pkt. 20 og 21 henvises til socialudvalget.

Forslagene under pkt. 22 og 23 henvises til arbejdsmarkedsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Op så tager vi dagens sidste sag, idet de tre sidst opførte sager vil blive behandlet på mandag. Den næste sag på dagsordenen er altså den sidste i dag.

Den sidste sag på dagsordenen var herefter:

24) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Arbejdstilbud til langtidsledige og ret til efterløn).

(Lovforslag nr. L 200. Fremsat 6/5 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Dette forslag om jobtilbud til langtidsledige betyder en forlængelse af den ordning, vi gennemførte her i tinget første gang i 1978.

Det er et forslag, hvori det offentlige for første gang tog et ansvar for, at folk, der ikke ønskede at forlade arbejdsmarkedet på grund af ledighed, havde mulighed for at fortsætte deres tilknytning til arbejdsmarkedet, såfremt de selv havde ønske derom. Denne jobtilbudsordning har efter vores opfattelse virket efter sin hensigt, og jeg synes, at alene det dokumentationsmateriale, som

ministeren har ladet optrykke i bemærkningerne til forslaget, udtrykker sig så flot om forslaget, at det i sig selv er en anbefaling.

Ændringen af optagelsesbetingelserne i forbindelse med efterløn, således at man i fremtiden skal have været medlem i 10 år inden for de sidste 15 år i stedet for som nu blot 5 år inden for 10 år, kan vi fra socialdemokratiets side tilslutte os.

Udviklingen siden efterlønnens gennemførelse har vist, at man for en ydelse til forsikringen på ca. 4.000 kr. kan få en modydelse, hvis man har spekuleret i ordningen, på op imod ½ mill. kr., og det finder vi ikke særlig holdbart; derfor kan vi tilslutte os, at optagelsesbetingelserne, som af ministeren foreslået, strammes denne lille smule op.

Vi kan tilslutte os forslaget og håber på et hurtigt og positivt udvalgsarbejde.

Enggaard (V):

Den første bestanddel af arbejdsministerens forslag vedrører en forlængelse af arbejdstilbud til langtidsledige. Venstre har noteret sig en række af de oplysninger, som er givet i forbindelse med forslaget, men mener alligevel, det vil være rigtigt at gå ind i en nøjere vurdering i forbindelse med udvalgsarbejdet. Vi tror, at fremgangsmåde og erfaringer på dette område er meget væsentlige, og vi vil også godt vurdere, om en forlængelse med tre år, som man her foreslår, er rimelig med den usikkerhed, som vi trods alt må bedømme at en sådan lang periode vil være behæftet med. Men jeg vil godt spørge ministeren, inden vi kaster os ud i en dybtgående analyse og vurdering af disse ting i udvalgsarbejdet, om et sådant arbejde vil være omsonst, om vi vil bruge vore kræfter og interesser forgæves i udvalget, fordi dette forslag er en fasttømret bestanddel af firpartiforliget, sådan som det er blevet lagt frem. Jeg håber, at man kan diskutere enkeltheder og have en nuanceret holdning til bestanddelene i forslaget, og at det ikke er noget, som man kan tage eller lade ligge.

Jeg har noteret mig bemærkningen om, at man vil vurdere konsekvenserne af et afslag på jobtilbud, og at dette ikke hidtil har medført sanktioner. Jeg tror, at dette sanktionsproblem i forbindelse med afslag på jobtilbud er en væsentlig ting, og jeg skal ikke skjule, at vi mener i venstre, at det bør kunne